

Posició sobre els productes del tabac sense combustió¹

Durant les darreres dècades, la indústria del tabac ha provat repetidament de contrarestar l'acumulació de proves científiques sobre l'efecte perjudicial del tabaquisme per a la salut individual i col·lectiva. Malgrat aquests intents, les autoritats sanitàries i els professionals de la salut han contribuït a posar en pràctica normes que protegeixen la salut pública posant límits a la publicitat, la promoció, la venda i el consum de tabac i que ajuden a donar a conèixer als ciutadans els riscos que comporta el tabaquisme i l'exposició a un ambient contaminat pel fum del tabac.

El 27 de març de 2005 va entrar en vigor el Conveni marc per al control del tabac (CMCT) de l'Organització Mundial de la Salut. Aquest Conveni, subscrit per 179 estats de tot el món i per la Unió Europea, té com a objectiu protegir la salut pública impulsant mesures de reducció de la demanda de tabac per part de la població i altres d'orientades a reduir el cultiu, l'elaboració i la comercialització de productes del tabac. El CMCT suposa un compromís dels governs per donar suport a les polítiques de prevenció i control del tabaquisme i protegeix aquestes accions de les interferències potencials de la indústria del tabac.

En les primeres dècades d'aquest segle, la indústria continua amb l'estratègia de desenvolupar productes nous que contribueixin a mantenir el guany econòmic, que garanteixin la incorporació de nous addictes a la nicotina entre els adolescents i que debilitin el consens social i sanitari favorable a les polítiques de prevenció i control del tabaquisme. Així, fa pocs anys vam poder assistir a l'intent de penetració de les cigarretes electròniques en el mercat català i en d'altres països europeus, que a Catalunya va trobar una resposta ràpida i eficaç, facilitada per la publicació d'opinions científiques en el marc del Consell Assessor sobre Tabaquisme a Catalunya del Departament de Salut i la implantació de mesures de control de la publicitat, la promoció i el consum.

Molt recentment, la directora de l'Oficina Regional per a Europa de l'Organització Mundial de la Salut advertia els responsables dels ministeris de salut dels estats membres de l'amenaça que suposa l'anunci per part de Philip Morris Internacional de contribuir amb vuitanta milions de dòlars anuals a

¹ Document elaborat per la Secretaria de Salut Pública, amb el suport del Consell Assessor sobre Tabaquisme a Catalunya, la xarxa catalana d'hospitals sense fum, la xarxa del Programa d'atenció primària sense fum i la Societat Catalana d'Atenció i Tractament del Consum de Tabac.

la seva Fundació per a un Món sense Tabac (sic), que, amb el pretext d'impulsar accions per reduir els riscos del tabaquisme, dona suport a la liberalització de l'ús de dispositius com les cigarretes electròniques o el tabac sense combustió.

A mitjan 2013, la Secretaria de Salut Pública del Departament de Salut, assessorada pel Consell Assessor sobre Tabaquisme a Catalunya, va donar suport a la [posició](#) de les xarxes d'atenció primària i d'hospitals sense fum en relació amb l'ús de cigarretes electròniques i [va impulsar accions normatives](#) que han finalitzat parcialment amb la transposició a l'ordenament jurídic espanyol, l'any 2017, de la Directiva europea de productes del tabac de 2014.

En aquesta transposició² de 2017 es defineixen *productes del tabac* com 'els productes que poden ser consumits i constituïts totalment o parcialment, per tabac, genèticament modificat o no'.

D'altra banda, l'article 9 de la Llei 28/2005 prohibia explícitament el patrocini i tot tipus de publicitat dels productes del tabac en tots els mitjans i suports.

La introducció de nous productes del tabac sense combustió i dels dispositius destinats al consum ha propiciat la publicació per part de l'FDA nord-americana d'un [informe](#) que adverteix dels riscos derivats del consum de productes del tabac sense combustió, en què es posa de manifest:

- Que els productes del tabac sense combustió generen emissions amb concentracions significatives de nicotina –que causa dependència– i d'altres substàncies que poden afectar la salut dels consumidors i de les persones que s'hi veuen exposades.
- Que, encara que l'ús de productes del tabac sense combustió contribuís a una reducció del nombre de cigarretes convencionals entre les persones fumadores, no està clar quin seria el benefici d'aquesta reducció respecte a la cessació completa del tabaquisme.
- Que els productes del tabac sense combustió poden ser una forma d'inici en el tabaquisme de persones que no han fumat abans i una via per retornar al consum entre persones ex-fumadores.

² [Reial decret llei 17/2017](#), de 17 de novembre, pel qual es modifica la Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac, per transposar la Directiva 2014/40/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 de abril de 2014.

- La publicitat i la difusió de l'ús de productes del tabac sense combustió pot contribuir a reduir entre la població la percepció del risc de consumir tabac o productes del tabac convencionals, així com debilitar el suport i el compliment de les polítiques de prevenció i control del tabaquisme.

Tenint en compte les proves científiques disponibles, les recomanacions de les autoritats sanitàries en els àmbits nacional i internacional, la legislació actual sobre els productes del tabac i atenent al principi de precaució, la Secretaria de Salut Pública del Departament de Salut, assessorada pel Consell Assessor sobre Tabaquisme a Catalunya recorda:

- Que els productes del tabac sense combustió són productes del tabac i, per tant, se'ls ha d'aplicar la legislació vigent quant a limitacions de venda, de consum i d'altres aspectes regulats i estan exclosos de qualsevol forma de patrocini i publicitat.
- Que els productes del tabac sense combustió i els dispositius destinats a consumir-los no poden ser considerats, amb l'evidència científica de què es disposa actualment, productes efectius i segurs d'ajuda per deixar de fumar ni per reduir els riscos del tabaquisme per a la salut de les persones fumadores ni d'altres persones que es troben en el seu entorn.

Per tot això, proposa que els altres dispositius susceptibles d'alliberar nicotina (com ara les cigarretes electròniques) siguin també equiparats a productes del tabac a l'efecte de la publicitat, la promoció, la venda i el consum.

Així mateix, i per tal de donar compliment a allò que disposa l'article 5.3 del Conveni Marc per al Control del tabac de l'OMS per tal d'evitar les interferències en les polítiques de salut pública, les organitzacions que han impulsat aquest document expressen la seva objecció a qualsevol col·laboració des d'un organisme públic o privat de caràcter científic o de professionals de la salut amb la indústria del tabac.

Barcelona, 14 de febrer de 2018